

Monumentnummer*: 522500

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82704/182

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch	Noord-Brabant

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Hertogenbosch	I			169

Omschrijving**

Inleiding.

In de wijk Het Zand gelegen voormalig HERENHUIS, gesitueerd op de hoek van de Luybenstraat en Oranje Nassaulaan, met aansluitend rechterpand en later aangebouwd eenlaags volume aan de linker zijgevel (voormalig open erf), hetgeen buiten de bescherming valt. In een groter verband maakt het bouwblok deel uit van het in zijn geheel door Dony ontworpen carré aan de Stationsweg, Oranje Nassaulaan, Luybenstraat en Van der Does de Willeboissingel. De wijk Het Zand is vanaf circa 1890 aangelegd in een gebied tussen de oude binnenstad en het spoor en ontleent zijn naam aan de noodzakelijke ophoging van het terrein dat voor militaire inundaties was afgegraven. De woningen werden gerealiseerd door particulier initiatief en voornamelijk betrokken door welgestelde Bosschenaren. Vanaf de Stationsweg, de primaire hoofdas van Het Zand, neemt de rijkdom in ornamentiek van de bebouwing in noordelijke en zuidelijke richting af, hetgeen correspondeert met de oorspronkelijke grondprijzen en de sociale status van de voormalige eigenaren en bewoners.

Het voormalige herenhuis, thans als kantoor in gebruik, werd ontworpen in 1897 door de oorspronkelijk uit België afkomstige architect J. Dony in opdracht van maatschappij de Stationsweg. Als zovele architecten uit de 19de eeuw kon Dony ontwerpen in diverse stijlen. De toegepaste bouwstijl vertoont veel invloeden van de neorenaissance. Het herenhuis is inwendig verbonden met de aanbouw aan de linker gevel. De voordeur is vervangen. Het interieur is ten dele gemoderniseerd.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het gedeeltelijk onderkelderde bakstenen pand beslaat een L-vormige plattegrond en telt aan de Luybenstraat en Oranje Nassaulaan twee bouwlagen en een kapverdieping onder een omlopend, afgeplat en met gesmoorde bouletpannen gedekt schilddak. Dakvoet met omlopende, overstekende geprofileerde goot op gesneden klossen, noklijn afgezet met eenvoudiger goot. Diverse sierlijk gesneden dakkapellen (gesitueerd aan de Oranje Nassaulaan, op de hoek en aan de Luybenstraat) waarin vensters met kleine roedenverdeling onder met zink gedekte zadel- en tentdakjes, bekroond met pironnen. De achterzijde en een deel van de linkergevel tellen drie bouwlagen onder plat. De asymmetrische straatgevels van het met geknipte voeg in kruisverband gemetselde pand worden verlevendigd door het gebruik van hardsteen voor de plint, dorpels en als afdeklaag; natuursteen voor lijsten, kraagstenen, en (deels afgeplatte of gebouchardeerde) diamantkoppen; gecementeerde speklagen, aanzet-, vorm- en sluitstenen; en tenslotte geel, rood of donkerblauw gekleurde baksteen voor sierverbanden in boogvelden en een boogfries. Gevelopeningen onder rond- en segmentbogen waarin veelal rechtgesloten, afgebiljoende vensterkozijnen met enkelvoudige, twee- of driedelig gekoppelde schuifvensters, nog deels met T-vormige ramen. Bovenlichten begane grond met glas-in-lood.

De gevel aan de Oranje Nassaulaan telt twee smalle traveeën en een afgeschuinde hoek. Linker travee met een hoekpilaster, rechter travee risaleert. De gevel aan de Luybenstraat telt twee brede traveeën. Eveneens risalerende rechter travee, afgesloten met een samengestelde topgevel voorzien van toppilaster, sieranker en pironnen. In de gevel een kruisvenstertje onder rondboog. De linker zijgevel telt deels twee en deels drie bouwlagen. Het drielaagse deel wordt afgesloten met een bakgoot op een muizentandlijst. Diverse smeedijzeren sierankers. Achtergevel overeenkomstig doch soberder gedetailleerd. De opzet van de plattegronden is herkenbaar bewaard gebleven. Aan de linkerzijde gesitueerde entree met gang naar de kelderdeur en bordestrap naar de verdiepingen. Voormalige woonvertrekken aan de rechter en voorzijde. Van het gemoderniseerde interieur zijn onder meer van belang: kelder met troggewelfjes; hal met enkele paneeldeuren en geprofileerde deurlijsten; trapportaal met decoratief gesneden trapbalusters en gebrandschilderd glas-in-loodraam op bordes.

Waardering.

Het voormalige herenhuis is van algemeen belang. Het object bezit cultuurhistorische waarden als voorbeeld van een woning voor de meer welgestelde inwoners. De sociale status is nauw verbonden met de situering in stedenbouwkundige context. Verder omdat het object als onderdeel van de eerste stadsuitbreiding buiten de wallen een belangrijke fase vertegenwoordigt in de stedenbouwkundige ontwikkeling van Den Bosch. Het object heeft daarnaast cultuurhistorische waarde vanwege het belang voor de typologische ontwikkeling van het op een hoek gelegen herenhuis. Het object heeft architectuurhistorische waarden vanwege de esthetische kwaliteiten van het architectonisch ontwerp, de verzorgde ornamentiek en de detaillering van de gevels. Het object heeft ensemblewaarden als onderdeel van de historische blokverkaveling langs een van de hoofdwegen van de wijk Het Zand. Er bestaat een stilistische en architectonische relatie met belendende bebouwing, onder andere gelegen in de juxtapositie van de afgeschuinde hoeken. In groter verband maakt het object deel uit van het in zijn geheel door J. Dony ontworpen bouwblok aan de Stationsweg, Van der Does de Willeboissingel en Luybenstraat.

Het object is van belang wegens de gaafheid van de hoofdvorm en draagt bij tot de visuele en structurele gaafheid van de wijk Het Zand.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument